

جمعیت هلال احمر

جمهوری اسلامی ایران

سازمان آموزش، پژوهش و فناوری

نه

به چهارشنبه سوزی!

راهنمای نکات ایمنی در مراسم چهارشنبه سوزی

اداره کل آموزش های همگانی جمعیت هلال احمر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تهیه شده در:

اداره کل آموزش های همگانی جمعیت هلال احمر

تدوین محتوا:

وزارت آموزش و پرورش
مدانیت تربیت بدنی و سلامت
دفتر سلامت و تندرستی

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
مدانیت بهداشت
دفتر آموزش و ارتقای سلامت

سازمان آتش نشانی
و خدمات ایمنی

وزارت کشور
سازمان شهرداری ها
و دیپارتمانی های کشور

جمعیت هلال احمر
سازمان جوانان

جمعیت هلال احمر
جمهوری اسلامی ایران
سازمان داوطلبان

جمعیت هلال احمر
جمهوری اسلامی ایران
مدانیت آموزش، پرورش و تندرستی

گرافیک و صفحه آرایی:

محمد شیرزاد

(مربی جمعیت هلال احمر)

نه به چهارشنبه سوزی!

راهنمای نکات ایمنی در مراسم چهارشنبه سوزی

آشنایی با آیین چهارشنبه سوزی

بزرگ تا کوچک، توجه به کودکان، نوجوانان و جوانان به عنوان آینده سازان فردا از اهداف شاخص این مراسم محسوب شده و ترویج فرهنگ ایمنی در تمامی رفتارها و برنامه‌های این مراسم مشهود بوده است؛ برای مثال از چوب، بوته خاروخاشاک برای ایجاد آتش و عدم استفاده از مایعات سوختنی، ترقه‌ها و بمب‌های ساده و پیچیده دست ساز و همچنین جمع‌آوری خاکستر آتش برای جلوگیری از آتش‌سوزی، اطفاء حریق، از جمله این کارها بوده است.

احترام و تکریم همسایگان، توجه به بیماران، محدودیت زمان اجرای مراسم و توجه به آموزش‌های غیرمستقیم به کودکان و نوجوانان توسط بزرگترها نیز از فواید اجتماعی این مراسم باستانی بوده است.

برخی پژوهشگران واژه "سور" در ترکیب کلمه چهارشنبه سوزی را به معنای جشن می‌دانند، در حالی که برخی دیگر از پژوهشگران "سور" را شکل دیگری از واژه سرخ می‌دانند و آن را برگرفته از سرخی آتش به عنوان نمادی از سرخی چهره و سلامتی فرد به حساب می‌آورند. حال اگر این اختلاف را کنار بگذاریم، امروزه نحوه برپایی سنت چهارشنبه سوزی تغییر کرده و به بازی‌های خطرناک با مواد منفجره و آتش‌زا تبدیل شده است و باکمال تأسف، این جشن و سرور شادی‌بخش را به شبی تلخ و ناگوار مبدل کرده که صحنه‌های غم‌انگیز و دردناک آن، چشم و دل هر بیننده‌ای را محزون و نگران می‌کند.

نیاکان و بزرگان ما در برگزاری مراسم باستانی چهارشنبه سوزی، آیین‌ها و رفتارهای پرمغز و جذابی را به اجرا می‌گذاشتند که در این بین توجه به نهاد خانواده، احترام متقابل بین افراد خانواده

نه به چهارشنبه سوزی!

راهنمای نکات ایمنی در مراسم چهارشنبه سوزی

نکات ایمنی قبل از برگزاری مراسم

- ✓ از نگهداری و حمل وسایل خطرناک مانند نارنجک، ترقه، مواد آتش‌زا، منفور، آنتلیز و مواد منفجره دلیل حقن به مقدار بسیار کم در جیب، لباس، کیف، ظروف شیشه‌ای و فلزی و... خودداری کنید.
- ✓ مواد منفجره و آتش‌زا را به‌طور ایمن در یک جعبه و در جای خفک و به دور از سایر مواد آتش‌گیر، گرما یا الکتریسیته قرار دهید.
- ✓ برای پیتلیز از ورود مواد آتش‌زا و لوازم آتش‌بازی، پنجره‌های خانه را بسته نگه دارید.
- ✓ خودروهایی خود را داخل پارکینگ برده و یا در معابر عرض پارک کنید.
- ✓ مواد سریع‌الاشعال را از منزل، پشت‌بام و زیرزمین دور کنید.

نه به چهارشنبه سوزی!

راهنمای نکات ایمنی در مراسم چهارشنبه سوزی

نکات ایمنی قابل توجه والدین

- 🔥 مراقب رفتار، عملکرد و رفت و آمد فرزندان خود باشید و به منظور پرهیز از استفاده از مواد آتش زای خطرناک، ساخت ترقه و مواد منفجره دستی هشدارهای لازم را به آنها بدهید.
- 🔥 در روزهای قبل از مراسم چهارشنبه سوزی، از مکان های کم تردد منازل، از قبیل: انبار، پشت بام، زیرپله، بالکن، تراس و ... به منظور اطلاع از محل مخفی کردن مواد منفجره و آتش زای توسط فرزندان به صورت غیر مستقیم بازدید کنید. دقت کنید هنگام بازدید از محل های مخفی کردن مواد منفجره، از ایجاد ضربه یا پرتاب کردن مواد که منجر به انفجار می شود، خودداری کنید.
- 🔥 کبریت و مواد آتش زار را از دسترس کودکان دور کنید.
- 🔥 در صورت شاغل بودن، برای کنترل و نظارت بر فرزندان، زودتر از زمان همیشگی به منزل برگردید.
- 🔥 وسایل آتش بازی کم خطر را از محل های مطمئن خریداری کرده و این مواد را از دست فروش ها خریداری نکنید.
- 🔥 مواد آتش بازی کم خطر را در جای خشک و خنک نگهداری کنید.

صاحبان فروشگاه های مواد شیمیایی و رنگ فروشی ها از فروش هر گونه مواد آتش زای و مواد شیمیایی به کودکان و نوجوانان جدا خودداری کنند.

نه به چهارشنبه سوزی!

راهنمای نکات ایمنی در مراسم چهارشنبه سوزی

نکات ایمنی مهم در برگزاری مراسم

🔥 از آتش زدن لاستیک، هیزم و کارتن خالی در واحدهای مسکونی یا در معابر، کوچه و خیابان خودداری کنید. چون علاوه بر ایجاد آلودگی‌های شدید در هوا، سایر خطرات را به دنبال خواهد داشت.

🔥 از پرتاب فشفسه، دستانتان را باز نگه داشته و از جلوی صورت دورنگه دارید تا دچار سوختگی نشوند.

🔥 از برپایی آتش‌های حجیم، وسیع و غیرقابل مهار خودداری کنید.

🔥 ترقه‌های دست‌ساز که صدای مهیبی ایجاد می‌کنند جراحات سنگین چشمی، سوختگی بدن، ناشنوایی و حتی قطع عضو را به ویژه برای کودکان و نوجوانان به همراه خواهند داشت لذا از این مواد پرخطر استفاده نکنید.

🔥 از بالن‌های آرزوها استفاده نکنید.

🔥 هیچوقت مواد آتش‌زا و منفجره که یکبار استفاده شده‌اند را دوباره استفاده نکنید، داخل آن‌ها را نگاه نکنید و به سمت یکدیگر نگیرید.

🔥 از روشن کردن آتش در مکان‌های مسقف و در نزدیک خودروها و سیم‌های برق خودداری کنید.

🔥 از روشن کردن آتش بر روی آسفالت و نزدیک یا زیر درختان خودداری کنید.

🔥 در نزدیکی پست‌های برق، ایستگاه‌های تقلیل فشار گاز پمپ بنزین‌ها و وسایل نقلیه حامل بنزین و مواد سوختنی، پارکینگ‌های عمومی و معابر باریک آتش‌بازی نکنید.

🔥 برای ایجاد آتش از الکل، بنزین و مواد سریع الاشتعال استفاده نکنید.

🔥 بامانتو، چادر، شال بلند، لباس گشاد و عینک از روی آتش عبور نکنید.

🔥 وسایل آتش‌زا را روی درختان و افراد دیگر پرتاب نکنید.

🔥 از پرتاب وسایل تحت فشار (کپسول اسپری حشره‌کش)، وسایل شیشه‌ای (شیشه آب آمپول) و قوطی‌های فلزی مثل کنسرو، در آتش خودداری کنید، زیرا پس از انفجار ذرات آن پرتاب شده و ممکن است وارد چشم شود.

نه به چهارشنبه سوزی!

راهنمای نکات ایمنی در مراسم چهارشنبه سوزی

چه باید کرد؟

🔥 تماشاچیان (ناظرین بی‌گناه) بیشتر در معرض خطر اصابت ترکش‌های ترقه‌ها و مواد منفجره هستند. سعی کنید در تیررس ترکش‌ها نباشند.

🔥 از نزدیک شدن به افرادی که مسائل ایمنی را رعایت نمی‌کنند یا کارهای خطرناک انجام می‌دهند بپرهیزید.

🔥 در صورت بروز هرگونه آتش‌سوزی و یا حادثه، با حفظ خونسردی در کوتاهترین زمان ممکن با شماره ۱۱۵ مرکز مدیریت حوادث و فوریت‌های پزشکی (اورژانس) یا شماره ۱۲۵ سازمان آتش‌نشانی و خدمات ایمنی تماس گرفته و مراتب را با ذکر نوع آسیب و نشانی دقیق اطلاع دهید.

🔥 به سالمندان، بیماران قلبی، زنان باردار، نوزادان و محل بیمارستان‌ها توجه ویژه داشته باشید.

🔥 از وسایل استاندارد برای روشن کردن آتش استفاده کنید.

🔥 بهتر است آتش را در زمین‌های مسطح و هموار خاکی یا بتونی روشن کنید.

🔥 باریختن مقداری خاک در زیر محل برپایی آتش از آسیب‌رسانی به سطح آسفالت معابر پیشگیری کنید.

🔥 از مواد آتش‌زا و انفجاری که خطر در بیرون از خانه و به دور از محل مسکونی، علف‌های خشک و درختان استفاده کنید.

🔥 یک خاموش‌کننده و شلنگ متصل به آب را در محل ایجاد آتش آماده کنید.

اقدامات پس از اتمام آتش‌سوزی

🔥 قبل از ترک محل انجام مراسم چهارشنبه‌سوزی، از خاموش بودن آتش در آن محل مطمئن شده و توسط آب، باقی‌مانده آن را کاملاً سرد کرده و جمع‌آوری کنید.

🔥 برای جمع‌کردن بقایای مواد آتش‌بازی، مدت زمان ۱۵ الی ۲۰ دقیقه صبر کنید، سپس آن را در یک سطل محتوی آب ریخته و دفع کنید.

نه به چهارشنبه سوزی!

راهنمای نکات ایمنی در مراسم چهارشنبه سوزی

آسیب های شایع

شایع ترین آسیب های مراسم چهارشنبه سوزی، سوختگی، زخم، پارگی، قطع عضو، آسیب های چشمی و شنوایی است. عوارض این آسیب ها به دو دسته تقسیم می شوند:

- ۱) آسیب های کوتاه مدت مانند: سوختگی، قطع عضو، از دست دادن بینایی، عفونت در محل زخم.
- ۲) آسیب های دراز مدت مانند: مشکلات روحی-عصبی که در آینده بر کارایی افراد بسیار تاثیرگذار خواهد بود.

کمک های اولیه در سوختگی

- اگر لباس فردی آتش گرفت از دویدن فرد جلوگیری کنید، زیرا دویدن باعث رسیدن اکسیژن بیشتر به آتش شده و لباس فرد را شعله ورتر می کند.
- فرد را ننگه دارید او را در حالت دراز کشیده قرار دهید و فرد را با پتو بپوشانید تا زمانی که آتش خاموش شود به آرامی فرد را بگلتانید.
- در صورت بروز آتش سوزی و سوختگی فرد مصدوم، ابتدا با مرکز آتش نشانی با شماره ۱۲۵ و فوریت های پزشکی ۱۱۵ تماس بگیرید.
- مطمئن شوید حضور شما در آن صحنه باعث آسیب به خودتان نمی شود. در صورت احتمال آسیب (انفجار مجدد، گرفتار شدن در آتش و...) وارد صحنه نشده و منتظر تیم های امدادی باشید.
- هر چه سریعتر فرد را از محل حادثه دور کنید.
- نخستین گام در برخورد با افراد مصدوم توقف روند سوختگی است.
- هنگام سوختگی در اندام، عضو آسیب دیده را ۱۵ تا ۲۰ دقیقه زیر شیر آب، خنک کنید.
- اگر سوختگی وسیع است از پتوی نجات استفاده کنید.

نه به چهارشنبه سوزی!

راهنمای نکات ایمنی در مراسم چهارشنبه سوزی

کمک های اولیه در قطع عضو

- یک عضو ممکن است به صورت کامل یا نیمه قطع شود و معمولاً پس از قطع عضو خونریزی اتفاق می افتد. همچنین شدت خونریزی در مصدومان متفاوت است.
- با اورژانس تماس بگیرید.
- تا حد امکان برای دست زدن به خون و ترشحات مصدوم از دستکش استفاده کنید. اگر دستکش در دسترس نیست، دست خود را با یک کیسه پلاستیکی بپوشانید.
- دستان خود را تمیز و ضد عفونی کنید.
- بعد از ارزیابی و بررسی سریع مصدوم، کنترل خونریزی های خارجی در اولویت قرار دارد.
- تلاش کنید که با یک فشار مستقیم پانسمان و بانداژ، خونریزی را کنترل کنید.
- در صورتیکه با فشار مستقیم، پانسمان و بانداژ، خونریزی شدید کنترل نشد، اگر آموزش دیده اید از تورنیکه (شریان بند) استفاده کنید.
- با توجه به احتمال انجام عمل جراحی، به فرد مصدوم اجازه خوردن و آشامیدن ندهید.
- انتقال صحیح و به موقع عضو قطع شده به بیمارستان توسط همراهان مصدوم می تواند در پیوند عضو قطع شده بسیار مهم باشد.
- هر ماده غیر بهداشتی که زخم را آلوده می کند بردارید.
- سعی نکنید اجسام نافذی که در بدن فرد فرو رفته است را خارج کنید.
- در صورت وجود آلودگی روی عضو قطع شده، آن را تمیز کنید اما از شستشوی با فشار خودداری کنید.

نه به چهارشنبه سوزی!

راهنمای نکات ایمنی در مراسم چهارشنبه سوزی

انتقال صحیح عضو قطع شده

- اینکار باید در سریعترین و کوتاهترین زمان ممکن انجام شود.
- هر ماده کثیفی که می‌تواند زخم را آلوده کند بردارید.
- عضو قطع شده را در داخل گاز استریل یا پارچه‌ای تمیز بپیچید و آن را داخل یک کیسه پلاستیکی یا دستکش گذاشته و هوای داخل آن را خالی کرده و سر آن را گره بزنید. اکنون این مجموعه را داخل یک کیسه یا ظرف حاوی آب و یخ قرار داده و به همراه فرد مصدوم به مراکز درمانی منتقل کنید.
- در مناطق دور افتاده و یا جاده‌های بین شهری می‌توان از یخچال خودروهای سنگین برای انتقال عضو قطع شده استفاده کرد.

- هرگز عضو قطع شده را بدون پوشش پلاستیکی داخل آب یا روی یخ خالص نگذارید و از یخ خشک برای نگهداری استفاده نکنید.
- در مورد اینکه عضو قطع شده کوچک است یا قابل پیوند نیست، قضاوت نکنید و کوچکترین قطعه را نیز طبق دستور العمل نگهداری و منتقل کنید.
- عضو قطع شده را همراه فرد مصدوم انتقال دهید.

نه به چهارشنبه سوزی!

راهنمای نکات ایمنی در مراسم چهارشنبه سوزی

آسیب های چشمی

🔥 اصابت مستقیم ترکش های ناشی از انفجار مواد آتش زرا مانند نارنجک، سیگارت و فشفسه موجب از دست دادن بینایی و گاهی تخلیه چشم می شود. 🔥 این حادثه به قدری زیاد است که عنوان نابینایی در چهارشنبه سوزی را به خود اختصاص داده است.

کمک های اولیه در آسیب های چشمی

🔥 در صورت آلودگی چشمی حداقل ۱۵ دقیقه چشم را از سمت داخل به خارج بشویید. 🔥 هرگز چشم ها را مالش ندهید. 🔥 از استفاده خودسرانه از قطره های چشمی و پمادهای چشمی خودداری کنید. 🔥 در صورت مشاهده جسم خارجی در چشم آن را خارج نکنید. اگر آموزش دیده اید چشم را با یک لیوان کاغذی پانسمان و بانداز کنید، در صورت عدم دانش و مهارت کافی با اورژانس ۱۱۵ تماس بگیرید. 🔥 در صورت آسیب چشمی پس از پانسمان چشم آسیب دیده، چشم سالم راه نیز پانسمان کرده و ببندید. 🔥 فرد مصدوم را برای درمان سریع و به موقع به مرکز تخصصی چشم پزشکی انتقال دهید.

نه به چهارشنبه سوزی!

راهنمای نکات ایمنی در مراسم چهارشنبه سوزی

راهنمای استفاده از کپسول اطفای حریق

۱۴۰۱

چهارشنبه

Wed

15

MARCH

2023

۲۴

اسفند

۱۴۰۱/۱۲/۲۴

۲۲

شعبان

۱۴۴۴

در شب چهارشنبه آخر سال
مواظب ایمنی خود و دیگران باشیم

وزارت آموزش و پرورش
سازمان تربیت بدنی و سلامت
و تفریح و تندرستی

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
سازمان بهداشت
و تفریح آموزش و ارتقای سلامت

سازمان آتش نشانی
و خدمات ایمنی

وزارت کشور
سازمان شهرداری ها
و دیپلماسی های کشور

جمعیت حلال آهر
سازمان جوانان

جمعیت حلال آهر
جمهوری اسلامی ایران
سازمان دیپلماتان

جمعیت حلال آهر
جمهوری اسلامی ایران
سازمان آموزش پژوهش و نظری